

SPECIAL

HET GEHEUGEN VAN DE STAD

Een verhaal uit Hillegersberg: Angela Knoops

Angela Knoops is geboren in Hillegersberg. Vroeger woonde ze op de Molenlaan, een omgeving die erg is veranderd. “De Molenlaan liep toen nog door tot aan de molen. Het fietspad wat je nu ziet liggen was vroeger een sloot. De omgeving was vroeger erg landelijk, achter de Molenlaan lagen weilanden. Als kind gingen we daar slootje springen. In de verte kon je een boerderij zien liggen. Als het koud was sleeden we wel eens over de Molenlaan.”

Tegenwoordig zijn de weilanden helemaal volgebouwd. Er is een nieuwe wijk achter de Molenlaan gekomen: de Componistenwijk. De straten zijn veel drukker geworden, de rust van vroeger is er niet meer. De huizen zijn echter wel hetzelfde gebleven. Die staan er al van voor de oorlog.

Mevrouw Knoops vertelt dat de geallieerden in de Tweede Wereldoorlog voedsel hebben gedropt op de weilanden achter de Molenlaan. Ze heeft de verhalen hierover vooral van haar moeder gehoord. Zelf was ze nog erg klein en heeft de oorlog niet bewust meegemaakt. Aan de rand van Hillegersberg, bij Tebregge, is een

verzetsmonument geplaatst voor de mensen die gesneuveld zijn bij de Irenebrug.

Dienstbode

Mevrouw Knoops komt uit een katholiek gezin. Thuis waren ze met zes kinderen, zelf was ze het oudste meisje. Ze had nog een oudere broer, drie jongere broertjes en een zusje.

“Thuis was het heel gezellig. We hebben ontzettend veel gelachen met z'n allen. We hadden een vrolijk gezin en hielden wel van een geintje. Als oudste meisje had ik de verantwoordelijkheid over de jongere broertjes en zusjes. Ik bracht de jongere kinderen naar school, paste wel eens op en deed ze zelfs in bad. Vroeger hadden we een hulp in huis, dit werd toen een dienstbode genoemd. De hulp woonde bij je in en had haar eigen kamer. Ze deed van alles in de huishouding zoals wassen, koken en strijken. Ik kan me Dien nog heel goed herinneren. Boven de eettafel hing een belletje aan een koordje. Hier kon je op drukken en dan kwam Dien. Dien was heel betrokken bij het gezin. Ze leefde

REDACTIONEEL

Voor u ligt een heel andere Nieuws-Punt dan u gewend bent.

In 2009 interviewden ongeveer 120 tweedejaars studenten van Hogeschool Holland, in opdracht van Pluspunt, 150 oudere Rotterdammers in het kader van het project Het Geheugen van Rotterdam. Ze trokken de deelgemeenten in, gingen naar woonzorgcentra om ouderen te treffen of spraken mensen op straat aan.

Doel was jongeren die later in de welzijnssector gaan werken kennis te laten maken met de levensverhalen van hun toekomstige cliënten.

Graag laten we u in deze speciale uitgave van Nieuws-Punt kennis maken met acht van deze Rotterdamse ouderen.

Angela Knoops	1
De heer Rahmouni	3
Mevrouw Van Pelt	3
De heer Cevik	4
Mevrouw Kuitems	5
Arie Achterberg	6
De heer Onderdelinden	7
De heer Joghi	8

Colofon

NIEUWS-PUNT 89
december 2009/januari 2010

Deadline nr. 90
1 februari 2010

Bijdragen: studenten Hogeschool
Holland

Eindredactie: Willy Hilverda
Vormgeving: Bureau Karakter,
Arnhem

Druk: De Nieuwe Grafische,
Rotterdam
oplage: 1.200

NIEUWS-PUNT is een uitgave van
Pluspunt, expertisecentrum voor
senioren en participatie.

Pluspunt

Ungerplein 2, flat 25
3033 BR Rotterdam
tel. 010 - 467 17 11
fax 010 - 465 38 85
info@pluspuntrotterdam.nl
www.pluspuntrotterdam.nl

Postbanknummer 0349645
t.n.v. Pluspunt, Rotterdam

Medewerkers

Heili Bassa, directeur
h.bassa@pluspuntrotterdam.nl

Anneke Boer
a.boer@pluspuntrotterdam.nl

Dorothy Krolis
d.krolis@pluspuntrotterdam.nl

Willy Hilverda
w.hilverda@pluspuntrotterdam.nl

Anja Moll
a.moll@pluspuntrotterdam.nl

Guler Toprak
g.toprak@pluspuntrotterdam.nl

Liesbeth van Well
l.vanwell@pluspuntrotterdam.nl

Secretariaat

Lia Henderson, Sevim Senel,
Audrey de Zanger
info@pluspuntrotterdam.nl

met alles mee.

Mijn moeder zei wel eens tegen mij dat ik het thuis veel drukker had dan zij vroeger. Terwijl zij meer kinderen had. Dit kwam door de hulp in de huishouding. Daarnaast ging de was de deur uit, want wasmachines bestonden nog niet."

Net een dorp

Vroeger was Hillegersberg een gesloten gemeenschap. "Het was toen net een dorp," vertelt mevrouw Knoops. "Je kende elkaar, en de deuren stonden voor elkaar open. Er was sociaal toezicht. Als mijn moeder een keer niet thuis was, konden we altijd bij de burens terecht. Wij kwamen vroeger nooit buiten de wijk. Dat hoefde ook niet, want alles wat je nodig had, zat in de eigen gemeente. Pas toen ik naar de middelbare school ging, kwam ik buiten de wijk. Toen ik ging studeren begon ik pas echt een leven buiten de wijk op te bouwen. Ik kreeg daar vrienden, en toen ik ouder werd en mijn rijbewijs had, werd het een stuk gemakkelijker om de stad in gaan."

Kledingvoorschriften

Mevrouw Knoops zat vroeger op basisschool de Sint-Agnesschool. Deze school zit op de Grindweg. Vroeger had je aparte jongens- en meisjesscholen. Er werd les gegeven door nonnen. Verzorgingstehuis het Lidwinahuis werd door dezelfde orde nonnen geleid als de meisjesschool. Ook op zaterdagmorgen werd er les gegeven. Mevrouw Knoops vertelt dat er op haar school strenge kledingvoorschriften golden. Je mocht bijvoorbeeld niet met blote benen lopen. Deed je dit toch, dan werd je naar huis gestuurd. "Ik was een jaar of twaalf en had sandalen voor mijn verjaardag gekregen. Dus ging ik met mijn nieuwe kleding aan naar school. En in sandalen ga je natuurlijk met je blote voeten. Aangekomen op school werd ik terug naar huis gestuurd om sokken aan te trekken. Op de middelbare school golden soortgelijke regels. Je mocht geen

lange broek aan, tenzij je er een rok overheen aantrok. Anders kon je gaan."

Andersdenkenden

"In Hillegersberg woonden veel katholieke gezinnen. Je had de katholieken en de andersdenkenden. Onder de andersdenkenden viel iedereen, behalve de katholieken. Door de kerk en de school waarop ik zat, ontmoette ik maar weinig mensen die een andere geloofsrichting hadden. Je zat op de katholieke school, je ging naar de katholieke kerk, de katholieke club van de kabouters, de katholieke balletvereniging en tennisvereniging. Dit deed ik niet omdat dat per se moest, maar omdat mijn klasgenootjes er ook heen gingen. Zo werd de scheiding tussen de katholieken en de andersdenkenden heel duidelijk. Toch kwam ik ook wel eens in contact met niet-katholieke kinderen zoals de buurtkinderen. Dit was overigens helemaal geen probleem. Toch werd het vroeger door de meeste mensen wel op prijs gesteld als je met een katholiek ging trouwen. Deze opvatting is pas veel later versoepeld. Mijn ouders waren hier trouwens heel gemakkelijk in. Wij vonden dat het erom gaat dat je bij elkaar past. Bij mijn ouders thuis gold de norm: 'Als je maar sociaal bent'. Wij behandelden mensen zoals we zelf behandeld wilden worden. Een geijkte uitdrukking bij ons thuis was: 'Kijk nooit tegen iemand op, en kijk nooit op iemand neer'. Dit heb ik ook weer meegegeven aan mijn kinderen."

Interview: Suzanne van Wensveen

Een verhaal uit Delfshaven: de heer Rahmouni

De heer Rahmouni werkte eerst in een vleesfabriek. Dat vond hij leuk, maar zwaar werk. “Na een tijdje ging ik samen met mijn broer in een autogarage werken, dit vond ik leuker om te doen. Auto’s waren toch altijd al mijn passie. Ik maakte gemiddeld ongeveer veertig uur per week en werkte ook vaak in het weekend. De klanten werken natuurlijk veel door de week en hebben dan de auto nodig dus kwamen ze hem vaak op vrijdagavond of zaterdag brengen.

Ik heb het echt naar mijn zin gehad en veel leuke dingen meegemaakt. Zo ging ik in dure auto’s rijden als de klant er nog niet was. We hebben

De heer Rahmouni woont sinds 2001 in Delfshaven, hij is in 1953 geboren in Marokko. “Ik kwam hier op mijn tweeëntwintigste om een beter bestaan voor mezelf op te bouwen, samen met mijn broer. In het begin vond ik het hier wel moeilijk. We hadden het niet breed en alles was hier anders, het weer, de mensen en de manier van omgang. Nu ben ik het inmiddels wel aardig gewend hoor.”

ook vaak dingen aangetroffen in auto’s die niet door de beugel konden. Mijn collega’s zie ik niet echt meer, iedereen is een beetje zijn eigen kant op gegaan. Mijn broer zie ik wel regelmatig.”

Spartaan

De heer Rahmouni werkt vrijwillig als steward. “Ik zit vaak bij Sparta of Excelsior en soms ook in Den Haag. Verder werk ik als vrijwilliger voor de moskee in Delfshaven. Ik ben een echte Spartaan, ik heb jaren een seizoenskaart gehad en werk er nu dus ook. Veel van die supporters ken ik al jaren. Ik heb zelf namelijk in Spangen gewoond en Sparta is een echte volksclub.” “De sociale contacten mis ik niet echt, ik ben altijd bezig. Is het niet voor mijn werk dan breng ik mijn

jongste zoon naar voetbal en in de vrije tijd die ik heb, sleutel ik nog aan auto’s, het blijft toch je passie!”

Moeder

’s Zomers gaat hij graag terug naar Marokko. “Ik ben nu wat ouder en dan kan ik vaker gaan en voor langere periodes als ik dat wil. Het is echt een heel mooi land. We hebben daar een eigen huis en het leven is er goedkoop. Ik heb er veel familie wonen en ik kom er altijd goed tot rust. Mijn moeder woont er nog steeds, dus ik kan een beetje voor haar zorgen als ik er ben. Ik hou in ieder geval veel van reizen, je ziet veel van de wereld en je leert veel van andere culturen.”

Interview: Kevin van den Heuvel

Een verhaal uit Delfshaven: mevrouw Van Pelt

Mevrouw Van Pelt werd in 1925 geboren in Delfshaven en is er altijd blijven wonen. Ze groeide als middelste kind op bij haar ouders en haar twee broers. Ze prijst zichzelf erg gelukkig met haar jeugd waar ze nog vaak met een gelukkig gevoel op terugkijkt.

Het gezin was redelijk welvarend, ze gingen zelfs elk jaar een maand op vakantie, naar Scheveningen. “Alleen die ene keer in 1939 zijn we eerder terug naar huis gegaan, omdat mijn vader het niet vertrouwde.” Achteraf een verstandige keuze in verband met de oorlog.

Kattenkwaad

Mevrouw van Pelt heeft niet veel onderwijs gevolgd. Ze heeft de lagere school afgemaakt en is daarna naar de industrijschool gegaan. Ze vertelt vol enthousiasme over haar ervaringen tijdens haar schooljaren. “Ik was wel een erg ondeugend

meisje hoor.” Op de vraag wat voor kattenkwaad ze uithaalde, blijkt dat ze heel onschuldige dingen deed. Als schoolkinderen bonden ze bijvoorbeeld de benen aan elkaar. De sfeer in de klas was niet streng te noemen. “Er was wel een vervelende leraar bij, meneer De Wit, die je aan je oren trok en je in de hoek liet staan, maar over het algemeen was het altijd gezellig in de klas.” Wel is de hoofdmeester een keer langsgekomen om met haar ouders te praten. Dit was omdat haar jongere broertje het geld dat voor de zending bedoeld was had opgeemaakt aan snoep. Ze kregen

elke maandag geld mee, maar hij besloot één keer snoep te kopen voor dit geld. “Hij durfde hierdoor niet naar school en had zich onder de trap verstopt, dit was de laatste keer dat hij dit ooit gedaan heeft.”

Drie zoenen

Omdat mevrouw een echte Delfs-**Lees verder op pagina 5**

Een verhaal uit Charlois: de heer Cevik

De heer Cevik is geboren in Turkije. Op zesjarige leeftijd verhuisde hij naar Nederland. Hij heeft hier altijd in Rotterdam gewoond. Zijn jeugd bracht hij door in de Wieldrechtstraat. Op een gegeven moment is hij naar Turkije teruggekeerd voor militaire dienst. Een aantal jaar later kwam hij weer naar Nederland, trouwde en ging zelfstandig wonen op Brielselaan. Daar woont hij nog steeds. Hij is altijd in Charlois blijven wonen vanwege de leuke omgeving en de vriendschappen die hij daar heeft opgebouwd.

De heer Cevik heeft zich altijd welkom gevoeld, mede dankzij de mensen. “Ik heb nergens problemen mee, met niemand”. Hij heeft altijd goede burens gehad, nog steeds. Maar sommigen zijn inmiddels verhuisd en sommigen leven helaas niet meer.

Schone straten

De heer Cevik vertelt dat hij bij zijn eerste ontmoeting Rotterdam (Charlois) een oude stad vond. “De gebouwen waren heel oud, maar door renovatie is het steeds mooier geworden.” De grootste verschillen met Turkije zijn de straten. Die zijn hier veel schoner: “Alles wordt hier schoon gehouden, met behulp van machines.” Wat vooral veranderd is vanaf de periode dat hij hier is komen wonen, is het groen. Dat wordt steeds minder, terwijl het aantal gebouwen groeit en groeit. “Vroeger was er meer bos vergeleken met nu.”

De vader van de heer Cevik kwam naar Nederland om te werken, op uitnodiging van de Nederlandse regering. Hij werd eerst getest, er werd onder meer gekeken of hij wel gezond was. Toen hij de testen goed had doorlopen, kreeg hij het akkoord om naar Nederland te komen.

Taalproblemen

De grootste moeilijkheid van de migratie was de taal. “Ze gebruikten toen gebarentaal om te communiceren”. Van de ambassade kregen hij en zijn Turkse collega’s een tolk en ze volgden cursussen. Een jaar lang werkten ze overdag en gingen ‘s avonds naar school.

Ook door de omgang met andere mensen leerden ze de taal te spreken. Ook voor de heer Cevik was de taal het moeilijkst. Die heeft hij op school geleerd en door de omgang met anderen.

Dit speelt, volgens hem, nog steeds bij mensen die nog maar net in Nederland zijn, maar ook bij huisvrouwen die na hun migratie geen scholing hebben gehad. Nu is het verplicht, dus steeds meer mensen leren de taal. Volgens meneer Cevik had het eerder verplicht moeten worden. Sommige mensen schrijven zich zelf in voor cursussen, omdat ze het interessant vinden, maar heel veel doen dit niet. Omdat het nu gratis is en er meer controle is zullen meer mensen de Nederlandse taal leren.

Gezellig praten

De heer Cevik heeft veel vriendschappen opgebouwd met andere migranten, zoals Marokkanen, Turken, Surinamer, Chinezen, Antilianen, maar ook met Nederlanders. Deze vriendschappen heeft hij gesloten op het werk, maar ook in de buurt. Hier wonen veel migranten en het valt hem op dat steeds meer Nederlanders vertrekken omdat het te druk wordt. “Ze verhuizen dan naar stille plaatsen.”

Vroeger ging iedereen met elkaar om. “Als ik bijvoorbeeld met warm weer geen slaap had, pakte ik een stoel en zat ik voor de deur, gezellig praten en drinken.” Hij praatte dan met burens van verschillende nationaliteiten, ook met Nederlanders. Nu is het anders, mensen hebben meer angst, vooral

de wat oudere mensen. Dit heeft te maken met de nieuwe generatie, denkt hij: “Die zijn anders opgevoed.”

Interview: Ruth Kausteus

Een verhaal uit Noord: mevrouw Kuitems

Mevrouw A. Kuitems is in 1924 geboren in Rotterdam. Zij komt uit een gezin met drie zussen en heeft een prima jeugd gehad met uitstekende ouders.

Vroeger kwam binnen het gezin bepaalde onderwerpen niet aan orde. Over seksualiteit bijvoorbeeld werd niet over gesproken. Op dat moment miste ze dat onderwerp niet, omdat ze er toch geen idee van had. Achteraf gezien zou het wel fijn geweest zijn om over zo'n onderwerp gesproken te kunnen hebben.

Criminaliteit was volgens mevrouw vroeger geen onderwerp. Ze liep 's avonds gerust over straat, dat was geen probleem. Nu durft ze dat niet meer, want het voelt niet meer veilig.

Verloskundige

Mevrouw Kuitems heeft de HBS gedaan in Rotterdam. Dat vond ze waardeloos, want iedereen moest destijds intern en dat vond ze niet leuk. Intern betekende dat ze de hele week op school was. Wel kreeg ze af en toe een weekend vrij. Nadat ze haar diploma had gehaald, moest ze van haar ouders een opleiding volgen, dat vonden ze belangrijk.

Eigenlijk wist ze helemaal niet wat ze later wilde worden. Een vriendin van haar moeder was een keertje op bezoek en vertelde over haar werk als verloskundige. Toen is mevrouw Kuitems er over gaan denken om voor dat beroep te kiezen. Ze slaagde voor haar toelatingsexamen en heeft met veel plezier de opleiding gevolgd. Nadat ze haar opleiding had afgerond, is het haar tot twee keer toe gelukt een eigen verloskundige praktijk op te zetten.

In 1950 kwam haar eerste praktijk tot stand. Daarnaast is ze door ziekenhuis Dijkzigt gevraagd om studenten op te leiden. Toen gingen er studenten met haar mee in haar praktijk.

Ze deed vroeger alles op de fiets. Als het op loopafstand was, ging ze natuurlijk te voet. Toen ze de verpleging in ging, heeft ze twee jaar lang een brommer gehad. Daarna schafte ze een auto aan zodat ze gemakkelijker naar de gezinnen toe kon rijden.

Indonesië

Mevrouw heeft drie jaar in Indonesië gewoond en als verloskundige gewerkt in een ziekenhuis. In Indonesië heeft ze haar man ontmoet die er militair was. Mevrouw Kuitems is door het rijk gevraagd om te werken in Indonesië. Achteraf gezien had ze niet moeten gaan, ze had er niet goed over nagedacht. Eigenlijk vond ze dat de Indonesiërs vrij moesten zijn. Hoogopgeleide Nederlanders werden naar Indonesië gestuurd om er te werken, waardoor Indonesiërs zelf geen kans kregen. Wel ziet ze het als een ervaring die ze niet zal vergeten.

Na haar Indonesische avontuur is ze teruggekeerd naar Rotterdam. Haar laatste baan was inspecteur bij Volksgezondheid. Mevrouw Kuitems is geridderd voor al haar inzet. Ze kijkt vol trots terug op haar werkverleden, ze heeft goede keuzes gemaakt.

Interview: Sabrina Nederlof en Diane Groenendijk

Vervolg van pagina 3 - mevrouw Van Pelt

havenaar is, vragen we haar hoe Delfshaven is veranderd. "Er waren vroeger van die prachtig mooie winkels op de Mathenesserlaan waar wij iedere zaterdag uren doorheen liepen. Helaas zijn er nu bijna alleen nog maar groothandels." Een andere grote omslag in Delfshaven is volgens mevrouw Van Pelt de komst van de allochtonen. Maar je mag allochtonen niet over één kam mag scheren, vindt ze, want ze had een hele leuke Turkse buurman. "Hij zei tegen mij: 'Buurvrouw u ziet er steeds jonger uit' waarna hij mij drie zoenen gaf, echt een lieve man."

Vliegende Hollander

Haar ouderlijk huis staat er nog. Wel is de omgeving veranderd. Vroeger speelde ze erg graag op straat. Er waren geen klimrekken of schommels maar ze vermaakte zich altijd goed. "We speelden altijd Vliegende Hollander, waarbij ik en mijn broer op een houten wagen zaten." Ook speelde ze met tolleren en fietste ze veel. Na haar jeugd heeft zij diverse baantjes gehad. Het langst - 29 jaar - heeft ze gewerkt bij een juwelier. Buiten werktijd zorgde mevrouw Van Pelt voor haar moeder en hield het huishouden bij. "Ik ben nooit uit huis gegaan, ik bleef altijd voor mijn moeder zorgen." Hobby's had ze niet, daar had ze simpelweg geen tijd voor.

Interview: Mark Sinke

Een verhaal uit IJsselmonde: Arie Achterberg

Arie Achterberg is 64 jaar en woont al 38 jaar in IJsselmonde. Sinds anderhalf jaar zit hij bij de buurtvereniging om de leegte op te vullen en om zijn netwerk uit te breiden. Hij heeft de ambachtsschool gedaan en vervolgens de technische school. Daarna is hij meteen gaan varen.

Ik heb een vrouw en twee dochters. Van jongs af aan heb ik gevaren op de binnenvaart. Mijn ouderlijke huis stond in de Beverstraat, een echte volksbuurt. Als ik daar aan terugdenk herinner ik me dat er altijd veel dingen kapot waren in onze straat en buurt. Het was ook net na de oorlog. Het werd toen gezien als een asociale buurt. Je werd regelmatig met messen achterna gezeten.

Tussenkamer

In mijn buurt woonden allemaal blanken, je zag nooit iemand van andere komaf. Wat ik me goed herinner zijn de Turken. Ik heb namelijk de eerste gevechten met de Turken meegemaakt. Iedereen werd bekogeld.

Mijn huis was hoog, het was oud. Je had een voorkamer, een tussenkamer en een achterkamer. De keuken was zo groot als een eettafel. Mijn ouders sliepen in de achterkamer, wat dus eigenlijk ook de keuken was. Hun bed paste er niet in. Zelf sliep ik in de tussenkamer. De voorkamer was onze woonkamer, dat was trouwens ook heel anders dan tegenwoordig. We hadden bijvoorbeeld geen normaal bankstel. We hadden in de woonkamer een eettafel met vier stoelen staan en een boekenkast die mijn vader zelf had gemaakt. En als laatste een radio.

Buurvrouw

Ik kom uit een arbeidersgezin. Mijn vader zat bij de scheepswerf. We hadden het thuis niet breed. Ik kende geen luxe zoals een echte douche of tv.

Mijn opvoeding is niet helemaal vlekkeloos verlopen. Die is gestopt nadat mijn broertje dood ter wereld kwam. Mijn moeder wist

niet hoe ze hiermee moest omgaan en kon het niet verwerken. Ik ben eigenlijk opgevoed door de buurvrouw. Ik noemde haar dan ook oma. Ik mocht nooit spelen in huis of vriendjes meenemen naar huis, want mijn vader hield helemaal niet van rommel. Ik heb dan ook altijd bij oma gespeeld. Met oma speelde ik bijvoorbeeld mens erger je niet of ik speelde met auto's. Van haar heb ik ook etiquette geleerd, bijvoorbeeld met mes en vork eten. Doordat ik dit allemaal leerde van oma, heb ik nooit een echte band met mijn moeder gehad.

Mijn moeder was altijd bang dat ze me kwijt zou raken op zee. Maar toch heb ik altijd gevaren.

De rolverdeling bij ons thuis was iets anders dan bij de andere gezinnen. Mijn moeder was namelijk de baas. Mijn vader had dan ook de bijnaam Jan Doedel, hij liet alles over zich heen komen.

Vrijdag in de teil

Zoals ik al eerder heb gezegd kenden wij geen echte luxe. Bij oma was wel luxe, zij had een tv en een koelkast. Wij hadden thuis bijvoorbeeld geen douche. Ik moest nog elke vrijdag in een teil in de keuken gewassen worden.

Ik vind dat IJsselmonde zeker wel is veranderd. Vroeger had je het idee dat het een dorp was. Je kon er 's zondags echt een speld horen vallen. Nu vind ik het een herrie, er zijn overal hangjongeren en je hoort allerlei scooters. Dat had je vroeger niet.

Interview: Suzanne Bakker

Een verhaal uit Hoogvliet: de heer Onderdelinden

Meneer Onderdelinden, geboren in 1952, is vrachtwagenchauffeur. Hij groeide op in Nieuw-Engeland, een veilige wijk in Hoogvliet. Hij was de jongste thuis en woonde met zijn ouders en zijn drie zussen in een rijtjeshuis van voor de oorlog.

Hoogvliet was in die tijd een dijkdorp zonder stadskern. Deze dijk is er nog steeds. De winkels en de veeteelthouderijen, ongeveer tien in 1956, waren verdeeld over de dijk. Zo zaten aan de dijk de kruidenier en twee slaggers. Als de heer Onderdelinden 's morgens opstond, ontbeet hij altijd met zijn ouders en zijn jongste zusje. Zijn oudste twee zussen waren er alleen in het weekend bij. Na het ontbijt ging hij naar school van negen tot twaalf. Hier hadden ze lessen zoals taal en rekenen.

Een snoepje

Op school kregen ze geen tussen-doortje, alleen schoolmelk: een kwart liter melk uit een glazen flesje met een aluminium dopje waar een rietje doorheen werd geprikt.

Tussen de middag ging hij thuis eten met zijn moeder. Vader bleef op zijn werk, hij was declarant bij de afdeling expeditie. Hij verzorgde de documenten van binnenlandse en buitenlandse transporten.

Voordat hij 's middags weer naar school ging, kreeg hij één snoepje. In de winter was dit een dropje en in de zomer een fruitsnoepje. De school duurde 's middags van half twee tot vier uur.

Na school ging hij buiten spelen met zijn vriendjes Huib en Arie. Ze speelde kegelvoetbal of gingen in de polder spelen. Om zes uur 's avonds had moeder het avondeten klaar: aardappelen, vlees en groente.

De zaterdagschool

De tv kwam pas in huis toen de heer Onderdelinden dertien jaar was. Daarom speelden ze buiten op zomeravonden. Als de lan- taarns aangingen, moest hij binnen

komen.

In de winter speelde hij met zijn vriendjes met de dinky toys. Met knijpers en lucifers werden hele wegen gebouwd voor de autootjes die soms een paar dagen mochten blijven staan van zijn moeder. Na het spelen ging hij zich wassen en zijn tanden poetsen. Hierna ging hij naar bed en werd toegestopt door zijn ouders.

In het weekend zag de dag er anders uit. De heer Onderdelinden is tot zijn elfde naar de zaterdagschool geweest. Ook ging hij 's zaterdags altijd naar slager Wamsteker om vlees en vleeswaren te halen. De bakker, de melkboer en de olieboer kwamen langs de deur. Bakker De Koning op zijn bakfiets en de olieboer met paard en wagen.

Distributieradio

Op zondag gingen ze altijd naar de Nederlands Hervormde Kerk. Op zondagavond werd er na het eten voorgelezen uit de bijbel en daarna werd er geluisterd naar de distributieradio, een vorm van kabelradio die bestond uit een knop met vier zenders en een knop voor het volume. Het gezin luisterde altijd naar G.B.J. Hilterman die de gebeurtenissen in de wereld besprak. Het was verplicht om hier heel goed naar de luisteren, vooral vader Onderdelinden vond dit belangrijk.

Interview: Linda den Butter

Een verhaal uit Feijenoord: de heer Joghi

De heer Joghi woont sinds 1972 in Nederland. “Ik ben eerst aangekomen in Den Haag. Daar ben ik opgevangen door familie bij wie ik een tijdje heb doorgebracht. Toen ben ik zelfstandig gaan wonen, steeds een kort verblijf hier en daar. Tenslotte heb ik een huis kunnen kopen en had ik een vaste verblijfplaats in Voorburg. Vanuit Voorburg heb ik gesolliciteerd naar een baan in Rotterdam en die heb ik gekregen. In plaats van op en neer te reizen heb ik een huis gekocht in Rotterdam.”

De heer Joghi woont nog steeds in Hillesluis. “Maar niet meer in het oude huis waar ik zo’n 28 jaar heb gewoond. Wegens renovatie heb ik een andere woning gekocht.”

Nieuwsgierig

De reden dat de heer Joghi naar Nederland is gekomen is, volgens eigen zeggen, nieuwsgierigheid. “Ik wou Nederland zien. Er gingen veel Surinamer naar Nederland en ik hoorde verschillende halve verhalen waar ik geen touw aan vast kon knopen. Ik wilde zelf wel eens kijken hoe het daar in Nederland gesteld was. En toen ben ik naar Nederland gekomen.

De realiteit was wel anders dan ik me had voorgesteld. Ik had gehoord dat Nederland een en al vriendelijkheid was, maar ik heb ook de minder goede kanten van dit land gezien. Ik kwam erachter dat Nederland toch maar een land is zoals andere landen en dat de mensen zijn zoals andere mensen, met hun goede en minder goede eigenschappen. Omdat ik hier een goede baan had, ben ik gebleven. Ik voelde me ook thuis in mijn baan.”

Mondiger

De heer Joghi is in Rotterdam in het onderwijs gaan werken, op verschillende soorten scholen: basisonderwijs, voorgezet onderwijs en speciaal onderwijs voor moeilijk lerende kinderen. Ook in Suriname werkte hij in het onderwijs. Er is wel een verschil tussen het onderwijs in Suriname en dat in Rotterdam. “Het kernverschil is dat de Nederlandse kinderen veel mon-

diger zijn. In Suriname was je meer een autoriteit, de kinderen keken tegen je op. De ouders werkten mee en alles verliep heel soepel. Hier in Rotterdam werkte ik meer aan het handhaven van de orde dan aan het geven van onderwijs.”

Inmiddels is Rotterdam een stad van veel verschillende culturen. De heer Joghi ziet een duidelijk verschil met vroeger. “Toen ik hier pas werkte had ik vooral Nederlandse kinderen in de klas. Later kwam ik meer verschillende nationaliteiten tegen. Ik heb zelfs op scholen gewerkt waar ik de buitenlandse kinderen les moest geven, speciaal om de taal te leren. Ik was veel bezig met kennis bijbrengen van de Nederlandse taal.”

Vrijwilligerswerk

Nu is hij met pensioen en doet hij vrijwilligerswerk. Hij is secretaris van Lalla Rookh, een inlooppject voor Hindoestanen ouderen in de Afrikaanderwijk. Vanuit die functie houdt hij zich ook bezig met de ouderen zelf. Hij geeft bewegingslessen, houdt kringgesprekken met hen en probeert hen waar hij kan te ondersteunen of hen door te verwijzen naar mensen die ondersteuning kunnen bieden, zoals het maatschappelijk werk.

De heer Joghi voelt zich thuis in Rotterdam. “Het grootste deel van mijn carrière vond plaats in Rotterdam en daar dank ik eigenlijk alles aan.”

Interview: Elja Jansen